

Het jaar 1553

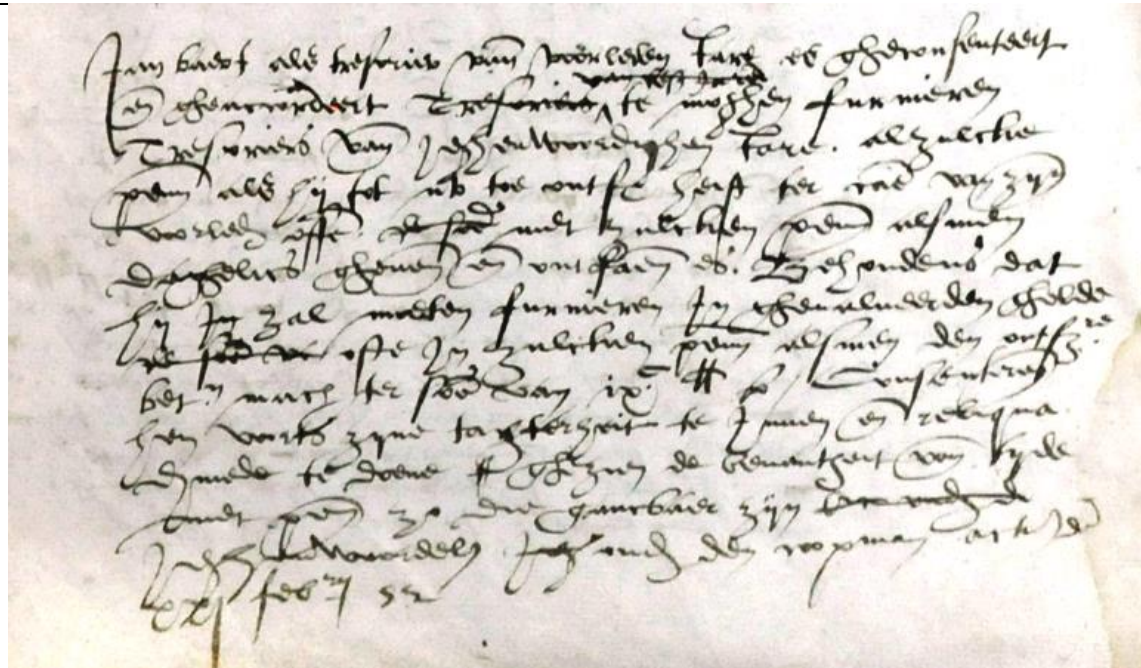
20 februari 1553 – **Draperie** - Resoluties A – SAP 467

Gheraemt by heeren, wetten ende raden, dat men voortan gheen borghen meer admitteren zal noch letteren van verbande vutenden voor anderstondt dat alle doude brieven incommen ende inghebracht zyn

Actum den xx in februari 1552 – n.s. 1553

Er wordt dus beslist om geen borgstellingen meer toe te laten, of om 'letteren van verbande' uit te zenden of te geven vooraleer al de oude contracten binnen gekomen zijn. Met de 'letteren van verbande' bedoelt men hier de contractdocumenten die opgemaakt werden onder andere bij leningen en aankopen, dus ook in de handel, en waarbij men dan ook 'borgen' moest stellen. Als borg werden doorgaans de bezittingen en goederen van de schuldenaar gesteld. In deze 'dure' tijden werd het des te belangrijker dat men de oude contracten kon inzien, vooraleer men nieuwe kon opmaken.

21 februari 1553 – **Jan Baert, ontvanger** – Resoluties A – SAP 467 - Folio 71 verso

Jan Baert als tesorier van den voorleden jare es gheconsenteert ende gheaccordeert te moghen furnieren tesoriers van den jeghenwoordighen jare al zulcke penninghen als hy tot nu toe ontfanghen heift ter cause van zyn voorleden officie - met zulcken penninghen als men daghelicx es ghevende ende ontfangende es, - behoudens dat hy zal moeten furnieren in ghevalueerden ghelde ofte in zulcken penninghen als men den ontfangher betalen mach ter somme van ix pond paris - consenterende hem voorts zyne tachterheit te innen ende reliqua daermede te doene - ghezyen de benauwtheit van de tyde - met penninghen zo die ganckbaer zyn - jeghenwoordelic - inhoudende den coopman Actum xxj februari 1552 – n.sz. 1553

Jan Baert was dus de ontvanger van het voorbije jaar en hem werd toelating gegeven om de ontvangers van het huidige jaar te voorzien van geld dat hij nog ontvangen had in zijn functie van ontvanger.

Men laat deze regeling toe omwille van de 'benauwtheit van de tyde'.

Thérouanne 13 april 1553: Karels lang verbeide revanche

Terwaan tijdens de beschietingen, 1553. De kathedraal is al deels vernield
©Londen, British Museum

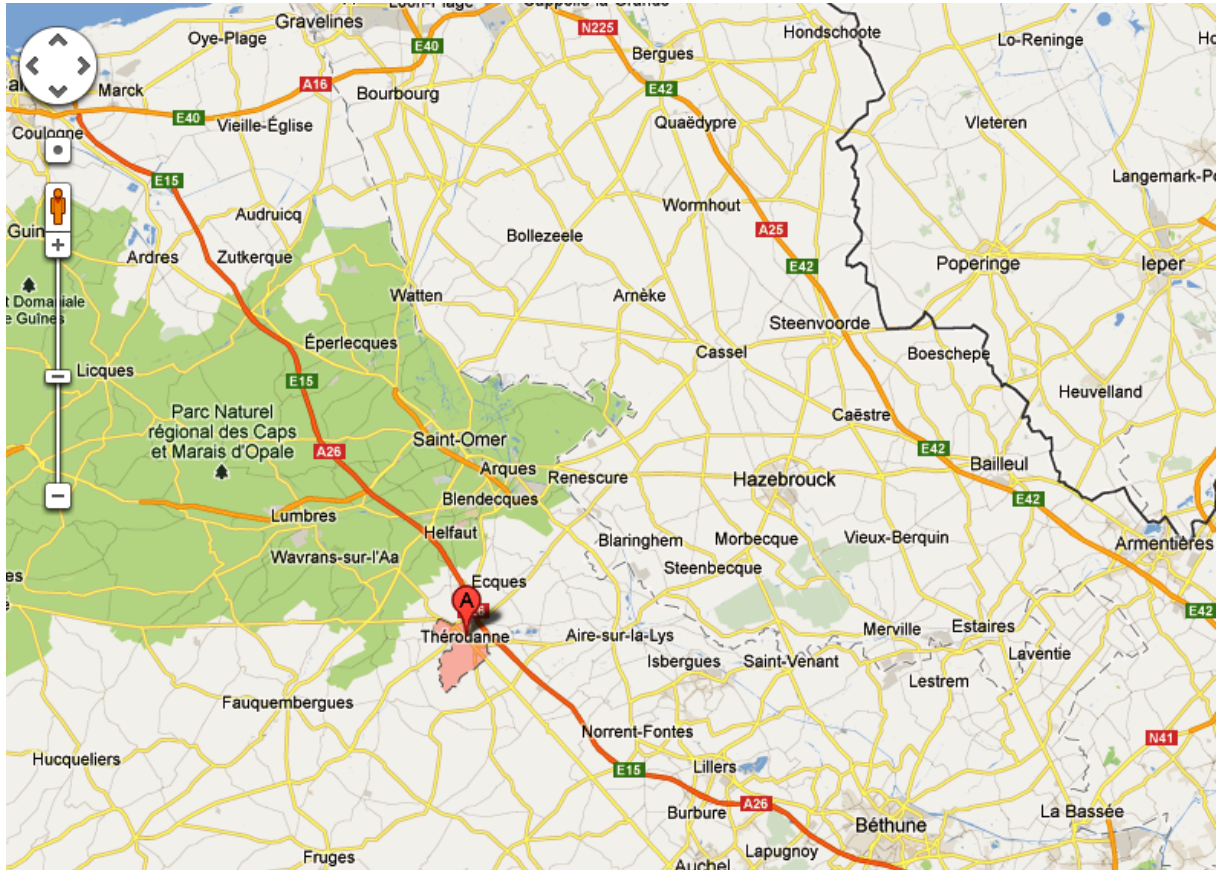
*Onder leiding van **Adrien de Croÿ, de graaf van Roeux**, slaan de troepen van Karel V – 60.000 man sterk het beleg op voor **Thérouanne**, wat ook het 'sperwersnest' genoemd werd; dat verdedigd wordt door 5000 Fransen. Het wordt het laatste wapenfeit van Roeux, hij sterft tijdens deze campagne .*

Adrianus van Meerbeeck vertelt:

'De keyser die van de belegeringe van Metz te Brussel ghekomen was, en heeft niet geslapen, siende het goetd seizoen voor handen om hem te wreken van de Franchoisen, die hem aen alle canten sijne landen hadden besprongen: heeft een groot volc vergadert hebbende, doen belegeren de oude stadt van Terruwanen voor de welcke de Franchoisen groote uytlooppinghe deden in Vlaenderen ende Arthois.

Den prince Emanuel Philibertus van Savoyen was opperveltheer van desen legher: welcke stadt rontsom van des keysers volck besloten was den 13 aprilis, soo dat daer niemandt uyt oft in en conste: ende de volle wercken ende schansen ghemaect zijnde – heeft des keysers volck de stadt vreeselijck van alle kanten beschoten: soo dat ten lesten op den 20 juny 1553 de bressen van de muren ende torrens soo geopent waren – dat des keysers volck Terruwanen hebben bestormt met groote kracht ende de Franchoisen die daer in groot ghetal binnen waren – hebben hen vromelijck verweert, afslaende menighen man. Maer ten lesten des keysers volck quam soo geweldigh in de bressen ghedrongen, aensiende noch gheschut, vier, spiessen, sweerden noch hellebaerden, dat sy die Franchoisen op de vesten hebben verslaghen ende met macht inde stadt gecomen zijnde, doodden al t'gene sy in 't geweer vonden, waer onder doot bleven veel Franchoise edelmannen van name. ... De stadt wierdt geplondert – ende daer naer

ten grond toe afgheworpen, muren, vesten, torens ende poorten, mitsgaders de huysen: waer om dat des keyzers legers een maent lanck aldaer stille gheleghen heeft – ende alsoo wat gherust hebbende, heeft den voorseyde hertoghe van Savoyen den legher voor Hesdyn gebracht ende de selve stadt krachtelijck belegert ende beschoten. Waerinne daer waeren veel groote heeren met veel volc.’

*Een verslag vermeldt dat het grootste getal der belegerden, ofwel gedood, ofwel gekwetst was, terwijl de overigen uitgeput waren door de aanhoudende gevechten en geheel ontmoedigd. **Op 20 juni om 8 uur in de morgen**, werd door de krijgsraad tot de overgave besloten. Na de moorden en de plunderingen werd het vuur van alle zijden aangelegd. Niets werd gespaard, zelfs de kerken niet, ook niet de kathedraal, waarvan de oudheid afdaalde tot de derde eeuw. Deze was een der schoonste van de Nederlanden. Het Benedictijnenklooster, evenmin als de drie nieuwe parochiën van Sinte Maarten, ontsnapten niet aan al die verschrikkelijke vernietigingen.*

Keizer Karel beval de volledige verwoesting van Terwaan om te beletten dat Frankrijk de stad nog ooit zou heropbouwen. De rijkswacht van St Omaars werkte gedurende 15 dagen met 2.000 ontmijners aan de afbraak. 142.000 kanonschoten werden tegen de vestingen afgevuurd.

Uit het ‘Memorieboek van Ghent’ halen we de volgende passage:

Item, in dit voornoemde jaer ende scependom, in de maent van Meye, dede de keyserlicke majesteit siege slaen voor de stede van Terrewanen, daer vooren hy hadde, zoo men zeyde, viim- 7000 - ruters te peerde ende xvm – 15000 - voetcnechten; onder welke voorseyde peerden een van de capiteynen was de joncke soone van den heere van Brederode, de welke passerende naer 't voorseyde belech, was ghelogiert op 't casteel van Swijnaerde,

toebehoorende min heere den prelaet van Sente Pieters, ende sijn volc lach binnen der selver prochie, metsgaders te Zeeverghem ende Overmeersch.

Item, **in 't beginsele van Junius** passeerden duer de stede van Ghent, ter Petercelepoorte ute, naer de stede van Terrowanen, te wetene naer den leghere die voor de voornoemde stede laghen belegert, zes vandelynghen voetcnechten, ende deden allomme veel quaets als te Overmeersch en elders daer se passeerden.

Item, sondaechs wesende **den tien in Junio** was up de stede van Terrowanen ghedaen een faus alaerme van den borgoensche die voor de stede gheleghert waren, ende 's anderdaechs, wesende den **xiien** der voornoemde maent, was de voornoemde stede van Terrowanen besturremt, - *bestormd* - ende daer bleven wel vc – 500 - Spaengaerts, die de eerste sturminghe hadden ende en costender niet op ghedoen.

Item, den xvien – 15de - der voornoemde maent passeerden weder duer de stede van Ghent ter voornoemde Peterceliepoorte ute vier vaendelynghen voetcnechten, oock naer den voornoemden leghere voor Terrowanen.

Item, den **xxen - 20 sten - der voornoemde maent van Junio** was inghenomen de stede van Terrowanen vechtender hant van 's keyzers armeye, ende de borgonsche daer binnen commende, smeten doot alle de ghene die hemlieden op stelden ende werre boden, ende namen sommige capiteynen ghevanghen.

[Den xxen Juny was van 's keyzers weghe ghewonnen de stede van Terwannen, ende gheheel te gronde gheraseert. (Pr. Ar.B.)]

Item, den xxvijen, - 27ste - xxviijen – 28ste - ende xxixen – 29ste - wierden te Ghent ende al Vlaenderen duere ghevanghen ende upgheraept alle leeganghers die niet wercken en wilden,

om te gaen pyonieren in den dienst van der K.M.

En al op 27 juni 1553 gaat er in Sint-Omaars een processie uit met de relieken van Saint-Folquin en Sint-Erkembode, om de val van het 'ketterse' Théroouanne te vieren.

Op 10 juli 1553 krijgt Sint-Omaars het oeroude portaal van de kathedraalkerk

van Théroouanne.

Op 18 juli nemen de keizerlijke troepen Hesdin in en ook deze stad wordt volledig vernield. Het is opnieuw aanleiding voor een dankprocessie in Sint-Omaars.

Op 31 september gaat nogmaals een processie rond, om verdere voorspoed voor de keizerlijke legers af te smeken.

Oscar Fiers stelt dat de keizer aan de Nederlanden een toelage vroeg om het reuzenwerk van de vernieling van Terenburg ten uitvoer te brengen.

De staten van Vlaanderen gaven voor hun deel 200 000 schilden van 48 grooten het stuk. Op verschillende plaatsen, onder andere op het schepenehuis van der keure te Gent, wierf men metselaars en ticheldekkers aan om Terwaan te gaan afbreken.

Na korte dagen stond er niets meer over van de stad dan een puinhoop. 'Daar wierden' zegt een oude schrijver 'duwieren onder de stad gedolven en poeder daarin geleid en 't vuur in gesteken, zoo alles omverre en omhoog vloog.'

Benevens het welbekende jaarschrift 'DeLetI MorInI' heeft men nog andere jaarschriften op die verdelging gemaakt:

De MorInIers gesLIch' als vertaling van **DELETI MORINI**

TerWanen Was geWonnen aLsoo eLCK saCH

In WeDeMaant Den tWintIChsten DaCh

Of juister

TerWanen Werd geWonnen aLsoo eLCK saCh

In WeDes 't WintIChsten DaCh

Het magistraat van Veurne meende uit de verwoesting van Terenbrug voordeel te trekken.

Pauwel Heindericx verteld in zijne 'Chronique van Veurne en Veurnambacht' dat de Veurnaars te dezer gelegenheid boden naar den Keizer zonden met eene requeste, by dewelke zij oodmoedelijk verzochten dat het hem zou gelieven **den bisschoppelijken stoel** binnen hunne stad over te brengen.

't Was een middel om Veurne op te helderen. Dat en zwegen zij in hunne requeste niet. Zij verhoogden dat Veurne gelegen was in een zeer rustig oord, verre van de frontieren der vijanden, - dat is van Frankrijk - ende byna in't **midden van het Vlaamsch quartier der diocese van Terenburg.**

Verder wierd er nog bijgezeid, dat er ter plaatse eene schoone collegiale kerk bestond, **Sint Walburga** te weten, die schoone genoeg aangeleid was, de choor die nog staat, toogt dat die kerke tot eene zeer prachtige kathedrale kon voltrekken worden.

Voorts, in Veurne zelve zeiden zij, stonden fraaie huizen met nog meer ander gerief, bekwaam om een bisschoppelijke staat te onderhouden.

Keizer Karels antwoord was nog al voldoende en de Veurnaars hoopten: 't begon in den mond te loopen dat he bisdom naar Veurne ging overgebracht worden, of men zou daar een der nieuwe bisdommen vestigen die stonden om in de Nederlanden opgericht te worden. Toch 't verging al in rook, en 't nieuw bisdom in Vlaanderen wierd 't Yper opgericht.

Verder wierd de zaak van Terenburg onverlet gelaten tot in **1559**, wanneer, volgens Pauwel Heindericx, in **de vrede van Cambresis** besproken wierd dat Terenberug moest afgebroken en te niete blijven.

Voorts dat de goederen van het bisdom van die naam, zouden gedeeld worden als volgt; een deel tussen Frankrijk om tot Bonen een nieuw bisdom te stellen, over 't gebied dat de bisschoppen van Terenburg gehad hadden in dat land, een deel der goederen ging aan de koning van Spanje, die een bisdom te Sint Omaars stelde.

Hij begiftigde deze nieuwe stoel met al dat de bisschoppen van Terenburg plachten in Artois te hebben, met bijvoeging van een klein deelke van Vlaanderen, langs de laatste landstreek gelegen. Met het overige deel der diocese van Terenburg, dat in Vlaanderen lag, wierd het Bisdom Yper begiftigd, zo dat Terenburg zelve in drien gesplitst werd.

Het traktaat van Cateau Cambresis bepaalde in 1559 dat Terwaan niet mocht herbouwd worden. Beide partijen waren overeengekomen voortaan alles te vermijden, wat bij hun nakomelingen aanleiding tot verdeeldheid en oorlog kon verwekken.

Het katholicisme terug in Engeland

Maria – Mary – Tudor (Greenwich – 18 februari 1516 – Londen 17 november 1558) was koningin van Engeland van 1553 tot 1558 en afkomstig uit het Huis Tudor. Zij was een dochter van Hendrik VIII en zijn eerste echtgenote Catharina van Aragon. Zij verwierf de bijnamen 'de Katholieke' en 'de Bloedige' (**Bloody Mary**).

Toen haar vader zich van Catharina liet scheiden (het huwelijk werd ongeldig verklaard), werd Maria door hem als bastaard bestempeld. Ook werd ze van haar moeder afgezonderd. Na de dood (door onthoofding) van Anna Boleyn, Hendriks tweede echtgenote, werd Maria weer in genade aangenomen. Later betreurde zij dat ze met Hendriks voorwaarden (erkenning van haar bastaardstatus) akkoord was gegaan. Maria bleef in het geheim haar geloof belijden. Ook tijdens de regering van haar halfbroer Eduard

VI (zoon van Hendrik en zijn derde vrouw Jane Seymou) werd haar het leven zeer moeilijk gemaakt.

Ten tijde van het overlijden van Eduard in 1553 had het protestantisme in Engeland zo veel aanhang gewonnen dat een rivale naar voren werd geschoven: Maria's nicht Lady Jane Grey .. De sympathie van het volk lag echter aan de zijde van Maria en al snel overwon zij de tegenstand voor haar troonsbestijging. Na de negen dagen durende regering van Jane Grey werd Maria koningin.

De eerste maanden was zij gematigd in haar optreden ten opzichte van haar vroegere vijanden en het protestantisme. Eind 1553 begon zij, na zich te hebben verzekerd van de steun van haar neef, Keizer Karel V , maatregelen tot herstel van het rooms-katholicisme te nemen, terwijl een huwelijk met Karels zoon Filips II werd voorbereid. De overeenkomst die naar aanleiding van dat huwelijk werd gesloten bepaalde dat Filips koning van Engeland zou heten, maar geen persoonlijke macht zou krijgen en ook van de opvolging uitgesloten zou blijven. Wel zouden de kinderen uit het huwelijk het recht van opvolging hebben.

Bekend was dat Maria geen groot politica was; zij wilde Filips huwen om steun te vinden bij haar streven het rooms-katholieke geloof in Engeland weer de overhand te geven. Het huwelijk stuitte dan ook op verzet. Onder leiding van Thomas Wyatt en de vader van Jane Grey, Henry Grey, brak een opstand uit. Na de onderdrukking daarvan huwde Maria met Filips op 25 juli 1554. Filips bleef achttien maanden in Engeland. Ondertussen begon de hevige vervolging van de protestanten waaraan zij haar bijnaam "Bloody Mary" te wijten heeft en waarvan de grondlegger van de Anglicaanse Kerk, Thomas Cranmer, , de prominentste van de vele slachtoffers werd.

Maria voelde weinig voor deelname aan de reeds tientallen jaren durende oorlog van Spanje tegen Frankrijk, die ook door het parlement niet gewenst werd. Filips had Maria echter vooral gehuwd om Engeland tot bondgenoot te krijgen. Tijdens een kort verblijf

in Engeland in het voorjaar van 1557 wist hij haar een oorlogsverklaring aan Frankrijk af te dwingen. Dit was de laatste keer dat zij haar echtgenoot zag. Filips' aandacht werd opgeëist door de vele problemen in zijn eigen land en door de toenemende dreiging van het Ottomaanse Rijk. Maria meende twee keer zwanger te zijn geworden, maar dat bleek ingebeeld te zijn. De zo gewenste katholieke troonopvolger kwam er dus niet. In 1558 stierf zij, vermoedelijk wegens een aandoening aan de hypofyse. Zij heeft nog moeten meemaken dat Calis, de laatste Engelse bezitting in Frankrijk, verloren ging in de omwille van Filips begonnen oorlog tegen Frankrijk.

Adrianus van Meerbeeck geeft ons – onbedoeld- een goed beeld van hoe de katholieke paranoia groeit:

‘De coninginne Maria van Enghelant was seer sorghvuldigh om de catholijcke religie wederom op te brenghen – ende de ketters te verjaghen – waerom sy een gebodt liet uytgaen door twelck sy gheboodt dat **alle vremdelingen** – die in geenen dienste van de gemeynthe en waren ende geene borghers en waren – **binnen dry dagen uyt Engelandt soudent vertrecken.**

Door welck ghebodt **meer als dertigh duysent ketters uyt Enghelandt vertrocken** – die van alle canten daer gecomen waren ten tyde van den coninck Henricus.

Daer wierdt oock in en raedt gesproken oftmen soude doen verbranden **Petrus Martyr** – die grooten oproer ende afvallinge in Enghelandt gemaect hadde, meer dan eenigen anderen: maer alsoo men bevont dat hy in Enghelant ghecomen was met vry gheleys, liet men hem toe dat hy soude vertrecken. Het parlement ordineerde oock datmen **het lichaem van Sucer** dat te Cantelberch (*Canterbury*) begraven was, soude **opgraven ende verbranden** met het lichaem van **Paulus Fagie** ende dat het ghebeente van de huysvrouwe van Petrus Martyr soude in eene messie – *mesthoop* - gheworpen worden te Oxfort.

Tghelooove begonste in Enghelant seer op te komen, zijnde de stoelen vervult met goede predicanten – ende de universiteyten met vermaerde personagien. De ketters conden 't qualick verdraghen ende poogden dickwyls dese personagien met pistolen dood te schieten, ja om eenen oproer onder het volck te maecten, sochten sy alle middelen die sy konden.

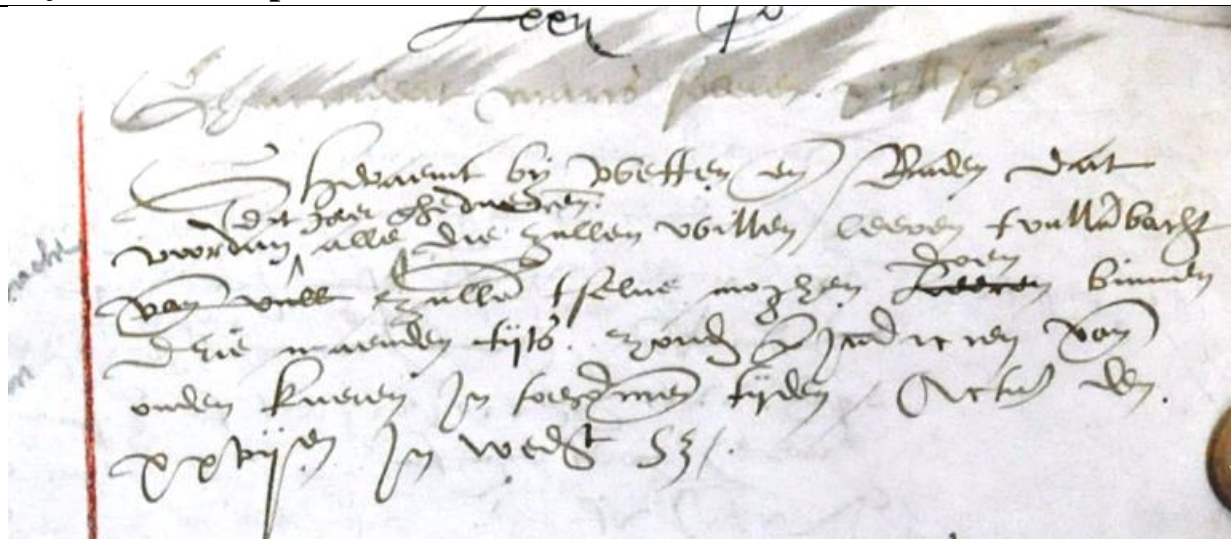
Sy verwillighden eene vrouwe ghenoeemt Elisabeth Casta, woonende in de voorstadt van Londen in de strate van Sint Marten, ende gaven haer eene koperen buyse, lanck ontrent thien oft twaelf voeten, van de dicke van een penne, die sy seer behendelyck staken door een ouden muer in haer kamer, komende door een heymelijck gat van binnen de mure op de strate.

Sy sprack door dese buyse ende seyde veel blagen teghen 't ghelooove ende houwelijck van de coninginne ende dreyghde Engelandt met veel ongelucx.

Die daer voorby gingen bleven staen om dese stemme te hooren, sonder te kunnen weten van waer deselve quam.

Dit wiert soo verre verbreydt dat dae wel dry duysent menschen vergaderden ende onder de selve de ketters, die dit spel opherecht hadden.'

27 juni 1553 – **Draperie** – Resoluties A – Folio 72

27 in wedemaent 1553

Nopens het leren van het vuldersambacht

Gheraemt by wetten ende raeden dat voortan – dit jaer ghedeurende alle die zullen willen leren 't vulambacht, zullen 't zelve moghen doen binnen drie maenden tydts, zonder prejudicie van de oude keuren in toecommende tyden.

Actum den xxvij in wedewmaent 53

Es voort gheresolveert dat elc vry vuldere zal moghen annemen **een leerlinc** te leerene binnen zyns meesters huuze, niet yeghenstaende dat de zelve meester ooc een leerlinc hadde. Ende zullen de zelve leerlinghen als vooren – dit jaer ghedeurende – zonder prejuditie binnen drie maenden 't ambacht moghen leeren, behoudens dat elc die leerlinghen aanneemt, eer hy die te wercke stelle, zal ghehouden zyn danof de gouverneurs 't adverteren 's daechs te vooren, op peine als van oude tyden in decuere ghenarreert. Ende zal elc leerlinc moeten betaelen ten incommen xii schele parisis ende ter expiratie van zyn leeringhe ghelicke xii schele parisis
Actum ut supra

2 januari 1553 – **Het dragen van lakens door de vuldere**

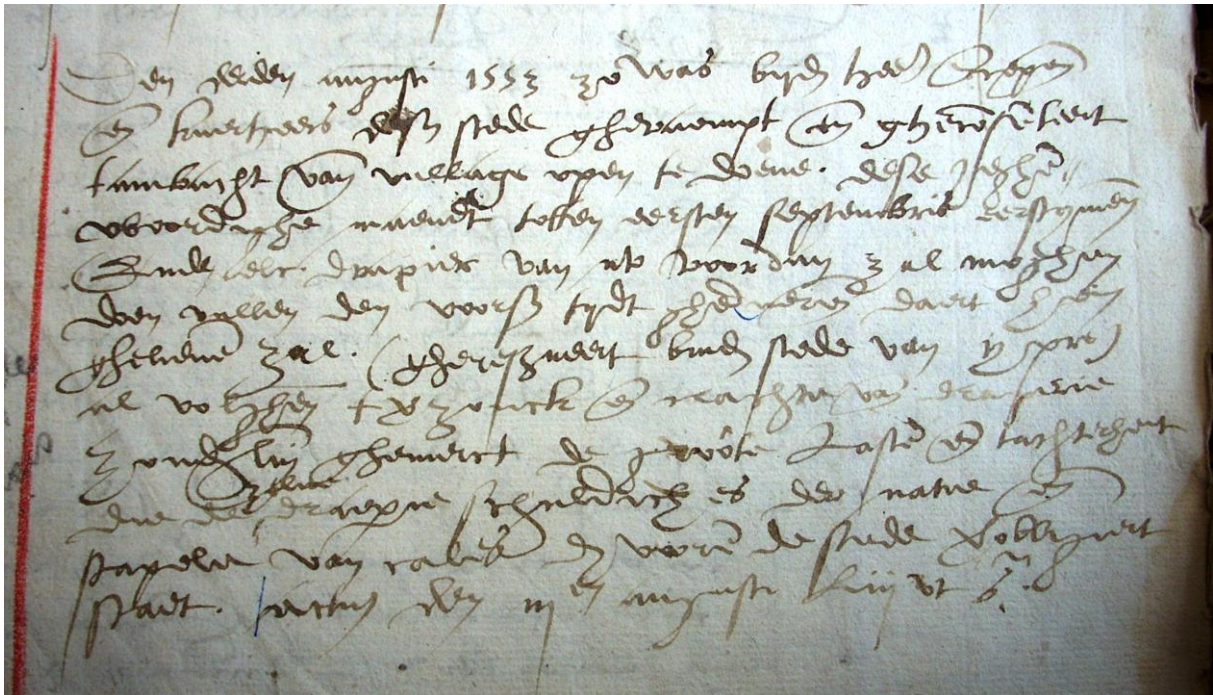
Dit voort gheresolveert dat gheen m^r
 (nulle) enyge Luthens nat ofte drooghe
 zal doen draggen, haelen of bringhen
 by zynen wyfs, joncwyfs ofte andere
 vrouwen. ^{op de boete van tien schele parisis} Artikel
 bys wet gecorrigiert te zyne naer
 heurlieden goetdyncken ende arbitraige
 (Artikel) vt. d. artikel des in lauwe 1553.

Es voort gheordonneert dat gheen meester vuldere eenighe lakens, nat ofte drooghe, zal doen draghen, haelen ofte bringhen by heurlieden wyfs, joncwyfs ofte andere vrouwen, op de boete van tien schele parisis ten proufytte van de officieren ende voort hooghelix danof by de wet gecorrigiert te zyne, naer heurlieden goetdyncken ende arbitraige.
Actum den 2de in lauwe 1553

Dit gheresolveert bys wet. Dat men Jacop
 Deroo zal hebben jaerlicx xxiiij pond voor de
 houdensse van de kinde van Kaerle Staessaert
 danof de stede een derde, den disch ende
 Franckwert. Dant de wet palle sey denle
 des diche ^{van} ghyft ghyb de tabe nulle denle
 dulle ^{van} altyts fraze sey wezney by marke
 de poverende heye by marke Lij / vt. d.

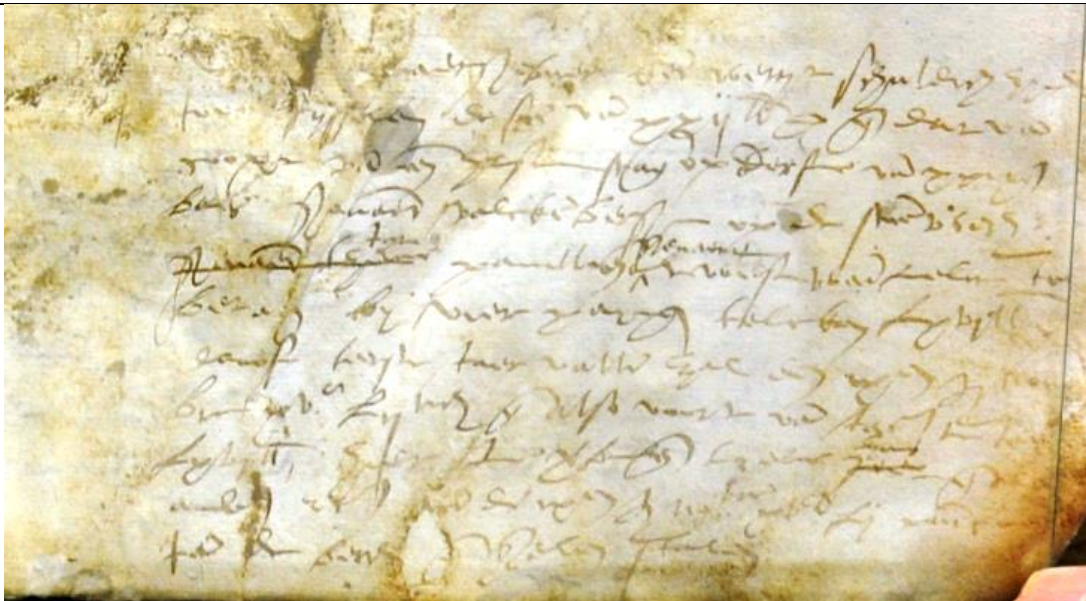
Es gheaccordeert byden wet dat men **Jacop Deroo** zal hebben jaerlicx xxiiij pond voor de houdensse van de kinde van **Kaerle Staessaert** danof de stede een derde, den disch ende

tgasthuus de twee ander derden vallende alijts tjaer den eersten in maerte expererende teerste in maerte liij – ut supra

Den **derden augusti 1553** zo was by den heere, scepenene ende kuerheers dezer stede gheraemt ende gheresolveert 't **ambacht van de vullage** open te doene, desen yeghenwoordighen maent totten eersten septembris eerstcommende Ende elc drapier van nu voordan zal moghen doen vullen den voorseyden tydt ghedeurende daert hem ghelieven sal – **ghereserveert binnen de stede van Ypre** – al volghende 't versoucke ende clachte van de draperie - zonderlinghe ghemerckt de groote laste en 't achterheyt die de zelve draperie schuldich es de natie ende stapele van Cales die de stede veroblighiert staet.
Actum den iij de augusti liij

9 november 1553 – Renten - SAP 394 – folio 197 – 2 – De Westwatermolen

De akte is – gezien zijn staat - moeilijk leesbaar, maar toch kunnen we duidelijk het volgende lezen

... Valckebergh op den Steenwegh int pavellioen ghenaeamt 't Westwatermeulen te betaelen by vier payementen telcken ... ..

A 4031 december 1553

Om de oorlog van Karel V met Frankrijk te financieren, hebben een aantal inwoners van Poperinge aan Karel V de som van 3.060 ponden van 40 grooten geleend, betaalbaar binnen één jaar.

Deze personen zijn:

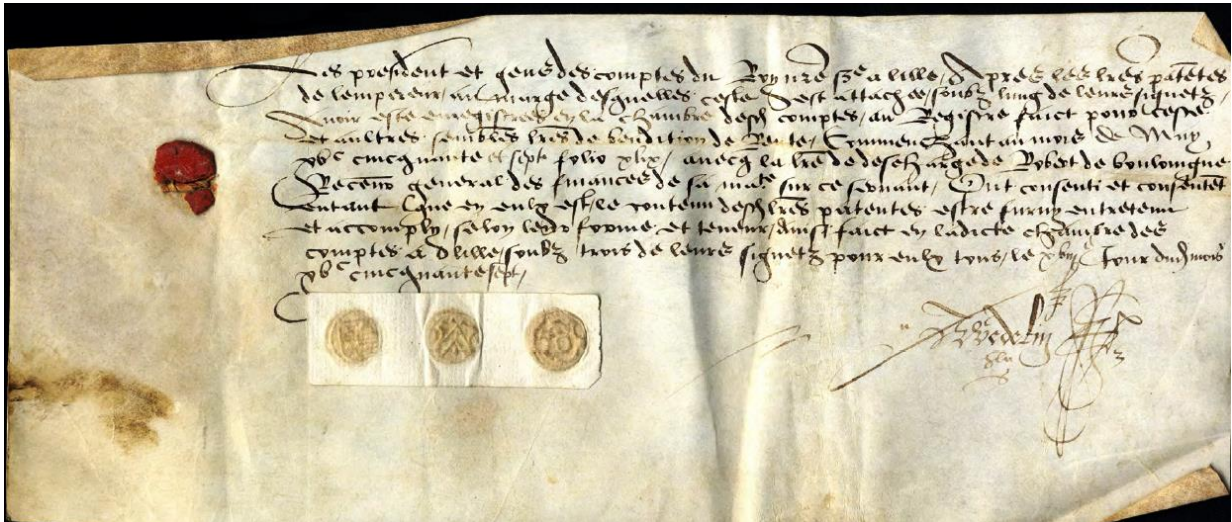
<i>Ghayfer Beke</i>	<i>100 pond</i>
<i>Wed. Willem Schrolinck</i>	<i>100 pond</i>
<i>Mr. Adriaen Makeblijde</i>	<i>100 pond</i>
<i>Mr. Willem Hancx en Mr. Martin Rutsaert</i>	<i>100 pond</i>
<i>Ghelein en Pieter Makeblijde</i>	<i>200 pond</i>
<i>Jan Kues</i>	<i>100 pond</i>
<i>Willem Vanderschoore</i>	<i>100 pond</i>
<i>Wed. Christiaen Staes</i>	<i>120 pond</i>
<i>Jan Bevelare en Gilles van St.-Pol</i>	<i>100 pond</i>
<i>Jan de Berch de Oude</i>	<i>150 pond</i>
<i>Daneel Canin</i>	<i>100 pond</i>
<i>Clais van St.-Pol en Ruebrecht van Bethleem</i>	<i>100 pond</i>
<i>Pieter de Brievere</i>	<i>100 pond</i>
<i>Mr. Pieter Lowyck, prochiepape</i>	<i>300 pond</i>
<i>Ghelein Hazebaert</i>	<i>100 pond</i>
<i>Boudewijn Waels</i>	<i>200 pond</i>
<i>Jan Denijs</i>	<i>120 pond</i>
<i>Jacob Loodyck</i>	<i>200 pond</i>
<i>Clais Kesteman en Wed. Willem de Sluupere</i>	<i>100 pond</i>
<i>Clais de Busschere</i>	<i>100 pond</i>
<i>Jacob Floor fs Jan</i>	<i>100 pond</i>
<i>Willem Vander Beke en Jan de Reckemaeker</i>	<i>100 pond</i>
<i>Jacob de Hondt en Jan Baert</i>	<i>120 pond</i>
<i>Sanders Floor</i>	<i>50 pond</i>
<i>Ghelein Stalin de Oude</i>	<i>100 pond</i>

Ter verzekering van deze lening staat Karel V een erfrente af van 191 pond 5 schelle – den penning 16 - bezet op de domeinen van West-Vlaanderen.

24 oktober 1555 - Ontvangstbewijs afgeleverd door Robert de Boulogne, ontvanger-generaal van Karel V voor de som van 3.060 ponden van 40 groten.

18 mei 1557 – De voorzitter van de rekenkamer van Rijsel verklaart de rentebrief, waarvan sprake in bovengenoemde oorkonde, geregistreerd te hebben.

SAP A40 - 31 december 1553

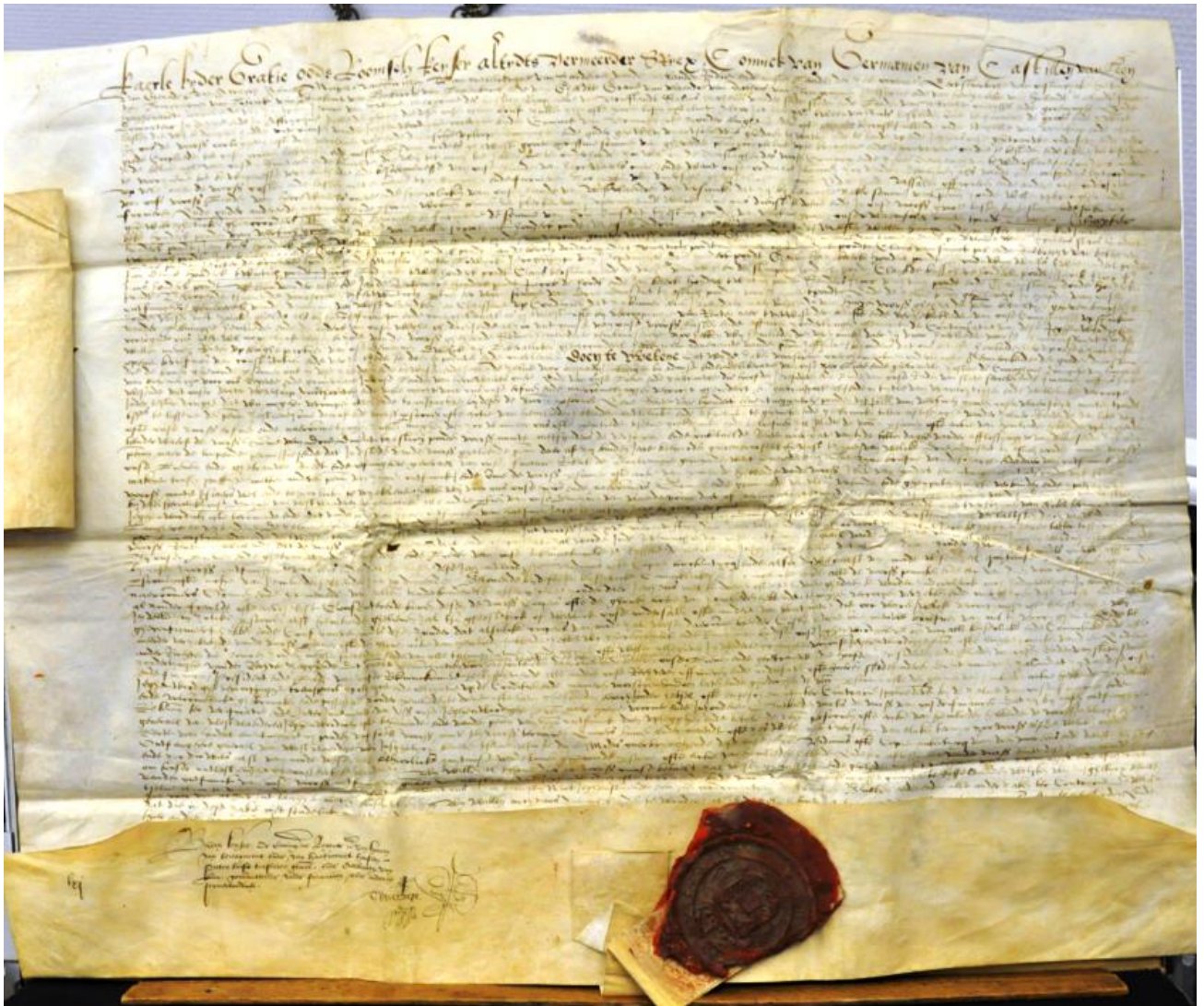
Les president et gens des comptes du roy notre seigneur à Lille
 Aprez les lettres patentes de l'empereur au marge desquelles ceste est attache lung de leurz
 signetz
 Avoir este enregistre en la chambre des comptes au registre faict pour ceste et aultres
 semblables lettres de vendition de rentes
 - commenchant au mois de may xvc cinquente et sept folio xlix - avecq la lettre de
 deschange de Robert de Boulongne - receveur general des finaces -
 de sa majeste sur ce suivant
 Ont consenti et consentent entant ceque en eulx est la contenue des lettrespente estre furny
 entretenue et accompli
 se'lon leur forme et teneur duist faict en ladicte chambre des comptes a Lille -soubz trois de
 leurz signetz pour eulx tous -
 le xliij jour dudit mois xvc cinquantessept

Ick **Robert de Boulongne** - - conseiller et receveur general des finances de l'empereur
 confesse avoir receu la somme de trois mille soixante livres du pris de quarante gros
 monnoie de Flandres la livre asicavoirde
 Ghayfer Beke - cent livres
 de la vefve de Guillaume Schrolynck -
 maistre Adriaen Makeblyde - chacun cent livres -
 de maistres Guilleuam Hancx et Martin Rutsaert - chacun cent livres -
 Jehan Kues - Guileaume vanden Schoore - chacun cent livres
 de Guillaume et Pierre Makeblyde deux cent livres -
 de la vefve Christiaen Staes cent vingt livres -

Jehan Bevelaere et Gilles van Sint Pol cent livres -
Jehand de Berch laisme cent cinquante livres -
Daniel Canin cent livres - Nicolas van Sint Pol et Rubrecht van Behleem cent livres -
Pierre de Birevere cent livres - Maistre Pierre Loodyck cure de Poperinghe trois cent livres -
Guillaume Hazebaert cent livres - Bouduin Waels deux cens livres - Jehan Denys cent vingt
livres - Jacques Loodyck deux ce'ns livres -
Nicolas Kersteman et la vefve de Guillaume de Sluupere cent livres -
Nicolas de Bussche et Jacques Floor filius Jans chacun cent livres -
Guillaume vande Beke et de Jehand de Reckemaeker cent livres -
Jacques de Hondt et Jehan Baert cent vingt livres -
Sanders Floor cinquante livres -
et de Guillan Stalin laisme cent livres
pour cachat par eulx facit de cent quatre vingtz huitz livres cincq sols dicte monnoie de rente
hentliche anu rachat du demer sterzal
commenchant avoir conus le premier jour dejeanvier xvc cinquante trois - ypotheque
especiallement sur le doemene de westflandres
et generalmente su tout le dememe de Flandres comme est declaire certaines lettres patentes
de sa majesté depesches le dernierjour de decembre xvc
cinquante trois
en deniers a moy panez pour remborusser an-ucunes persone des deniers quilz ont proster à
sadicte majesté en annees xvc cinqueante deux et cinquent trois -
pour pourvoir à la deffence et tinciaon des parys de pardecas de la quèelle somme de trois
mille soixante livres dudict pris je suis content
-
Tesmoing moypens manuel cy mis avecq le sugnet ordonne sur le faict desdict finances et
les penigz manuel es chiefz resornier general
et commes dicelles le xxiiij jour d'octobre xvc cinquent cinq

Kaerle byder gratie gods roomsch keyser - altydts vermeerder stricx - coninck van
Germanien, van Castillen, van Leon, van Grenade,
van Arragon, van Navarre, van Naples, van Sicillien, van Majorcque, van Sardaine, vanden
eylanden Indien,
ende vanden vaste landen der zee Oceane, etc. ;
eertshertoge van Oistenrijck; hertoghe van Bourgoingnen, van Lothrijck, van Brabant, van
Lemborch, van Luxemborch, etc. ;
grave van Vlaenderen, van Artoys, van Bourgoignen, palsgrave ende van Henegouwe, van
Hollant, van Zeelant, van Ferrette, van Hagenault, van Namen, etc. ;
prince van Zwaven ; marcgrave des heylichs rijcx heere van Vrieslant, van Salins ende van
Mechelen, vander stadt, steden ende lande van Utrecht
ende Overysselede Groeninghe , ende dominateur in Asien ende Affrijcke.
Alle de gonnen die dese onze opene brief zullen zien ofte hooren lesen - saluut
alsoo int jaer xvc tweenvichtich lestleden omme te fuurnieren de groote ende zware lasten die
wy te draghen hadden vut causen vander jeghenwsordighe
oorloghe byden coninck van Vranckryck zonder eenighe redene ofte oorzake beghonst
hebbende -
onder dexelle van vrienſcap ende aleeſer hy ons de voorſeide oorloghe heeft verclaren - veel
ende diversche oploopen - roovinghen ende ander ghewelt vyantsgewys ghedaen - te watere
ende te lande - up ende jeghens onse ghetrauwe ondersaten ende andergoede coopliden tot
onse grooten leetwesen ende meshaghen - van noodes gheweest groote excessive sommen
van ghereeden penninghen promptelick up te bryngene ende recouvrerene -

om die te besteden ende te bekeren tot besoldigingen ende betalinghe van onse ruiteren ende knechten die wy tot noch toe hebben moeten onderhouden - zowel om de aenslaghen des voorseide coninx ende zyne aenhangheren te wederstaene als om daer mede te voorziene tot bewaerensse - verzerkerthede ende bescermenesse van onse landen van herrewaertsover ende want onse ordinare incommen zoo vanden demeynen als vande bede mesagaders texordinare van onse voorseide landen van herrewaetsovere ende speicalicken van onse lande van Westvlaenderen doen versoucken dat zy by leeninghe zeker somme van penninghen zouden willen upbringhen ende furnieren ende onder andere de naervolghende personen - woonende binnen de plecke van Poperinghe - de welcke omme ons dienst te doene ende in onse voorseide groote lasten by te staen ende te subvenieren - ghewillighelicken gheaccordeert hebben ons by leninghe te furnieren de somme van drie duusent t zestien hondert ponden van veertien grooten onser vlaemscher munte t pont - te weeten Ghayfer Beke, hondert ponden van vertich grooten - de wedewe van Willem Schrolinck, hondert pondt - meester Adriaen Makeblyde, hondert pondt - meester Willem Hancx ende meester Martin Rutsaert, hondert pondt - Jehan Kues, hondert pondt - Willem vander Schoore, hondert pondt van veertich grooten voorseide munte - Ghelein ende Pieter Makeblyde tweehondert pondt -

de wedewe Christiaen Staes, hondert twintich pondt - Jan Bavelare ende Gillis van Sint Pol, hondert pondt - Jan de Berch doude, hondert vichtigh pondt - Daneel Canin, hondert pondt - Clays van Sint Pol ende Rubrecht van Bethleem, hondert pondt - Pieter de Brievere, hondert pondt - meester Pieter Lowyck prochypape van Poperinghe, drie hondert pondt - Ghelein Hazebaert, hondert pondt - Boudewyn Waels, twee hondert pondt - Jan Denys, hondert twintich pondt - Jacoop Lodyck, twee hondert pondt - Clays Kersteman ende de wedewe van Willem de Sluupere, hondert pondt - Clays de Busschere hondert pondt - Jacob Floor filius Jans, hondert pondt - Willem vander Beke ende Jan de Reckemare, hondert pont - Jacob de Hondt ende Jan Baert, hondert twintich pondt - Sanders Floor, vichtich pondt ende Ghelein Stalin doude, hondert pondt

Beloovende tsamen de voorscreven vyfentwintich partijen ter voorseide somme van drie duusent t zestich ponden voorseide munte t pondt - ende de zelve penninghen ghelevert in handen van onsen ontfanghere generael vanden demeynen van westvlaenderen Jan Clayssone - op condicien dat zy binnen eenen jaere daer naer volghende - van hunnen voorseide gheleende penninghen betaelt ende gherembourseert zouden wesen met zulcken ghelde als by hemlieden ghefurniert ende overghelevert es gheweest - ofte by vercoopynghe van rente naer tvutwysen der belofte ende verzekethede van onse commissarissen op 't stick vander leeninghe hemlieden ende de andere van onsen weghe ghedaen - ende also vut causen van onse voorseide lasten ende affairen zonderlynghe ghemerct de continuatie van dese jegenwordighe oorloghe ons niet wel moghelyck wesen en zoude van de voorseide gheleende sommen hemlieden te rembourseren - zoo hebben wy hemlieden doen verzoucken daer zy voor huerlieden voorseide remboussement zouden willen nemen renten op eenighe partijen van onse demeynen - de welcke zy liberalicken gheaccordeert hebben - naer advenante vanden penningh zesthiene - behoudens dat ons belieft hemlieden hierup onse behoorlicke openen breifven van constitutien ende verzekethede te doen expedieren ende overleveren - doen te wetene dat wy de zaeken voorschrevene overghemerct - zonderlynghe aenmerckende den goeden dienst die de boven ghenoomde persoonen - ons in dese zake doen ende bewysen - ende hebben dezelve voor bequaem hebben - by advyse ende deliberatie van onse zeer lieve ende ghetrauwe zustere - de coninghinne douagière van Hongrien van Bohemen - voor ons regente ende gourvernante in onse landen van herwaertsovere ende van onse lieven ende ghetrauwe - de hoofden presidenten ende lieden van onse raden van state - secreten ende financien - neffens haer wesende vut onser rechte wetenscap - autoriteyt ende vulle macht voor ons onse erfven ende naercommelynghen vercocht - ghecedeert ende ghetransporteert ende in tyle van warachtighen ende wettelicke vercoope - inder beste voughen dat wy moghen vercoopen - cederen ende transportereren by desen - de voornoemde persoonen eene rente van hondert eenentneghentich ponden vyf scellinghen van veertich grooten onzer vlaemscher munte t pondt tsjaers -

te lossene den penningh zesthiene omme daerof by de voorseide persoonen ofte actie van hemlieden hebbende -
eeuwelick ende erfvelick te ghenieten ende ghebruucken totter aflossynghe vander zelve rente -
de welcke wy teenderwaerf de voorseide somme van drie duusent tzechtich ponden voorseide munte -
metsgaders de verschenen ende onbetaelde rente naer rate van tyde totten daghe vande afflossynghe van diere -
ende dat met penninghen naer de loopende permissie ende dat in de stede vande voorseide gheleende penninghen daer af zy binden jare
behoorden gherembourseert gheweest tzyne -
van welcke drie duusent tzechtich ponden munte voorseid onze lieven ende ghetrauwe raedt ende ontfanghere ghegenerael van onse financien Robert de Boulongne -
ghehouden wert hemlieden te ghevene zyne briefven van deschaerge
ende daer van ontfanck te makene tonsen proffyte metten anderen penninghen van zyne ontfanck
ende omme de voorseide persoonen ofte actie van hemlieden hebbende vande voorseide retne van hondert eenentneghentich ponden vyf schellinghen
voorseeide munte tsjaers wel ende behooric te vezekeren -
hebben wy voor ons - onse hoirs ende naercommers - graven ende graveneden van Vlaenderen - verbonden ende gheytohequert -
verbinden ende ypothequeren by desen - specialick onse demeynen van Westvlaenderen ende generalicken alle andere partijen van onse demeynen van Vlaenderen -
omme daer of jarlicx betaelt te worden by onsen ontfanghere generael vande demeynen van Westvlaenderen -
jeghenwoordich ofte toecommende -
ende dat vande penninghen van zynen ontfanck van halven jaere - te halfven jare - by ghelycken poortie ofte binnen eender maendt
naer tverschynen van elcken termyne zonder langhere te verbeydene -
dezelve onze beghinnende ende innegaende den eersten dach van lauwe xvc drye-envyftich danof deerste half jaer vallen ende verschynen zal den laetsten dach van wedemaent xvc liij eerstcommende
ende de tweeste termyn - den eersten dach van decembre int voorseide jaer xvc vierenvyftich daer naer volghende -
ende alzo voort van halfve jare tot haelven jaere tooter lossinghe vande voorseide rente -
willende dat de voorseide betaelynghe ghevalideert ende ghepassert zal worden in de rekenynghe van onsen ontfangher generael vande domeynen van Westvlaenderen -
jeghenwordich ende toecommende - by onsen lieven ende ghetrauwen de president ende lieden van onse rekeninckamere te Ryssele -
de welcke wy insghelycx bevelen dat alzo te doen zonder zwaricheyt - midts onderlinghen by onsen voorseide ontfanghere - voor eens ende deerste reyse dese jeghenwordighe vidimus ofte opene auctentycq
ende also dicwils alst van noode wesen zal quytanse ande boven ghenomde persoonen ofte actie van hemlieden hebbende hier op dienende -

Beloovende by desen in keyserlicke conincklicke ende princelicke landen alle de voorseide poincten ende elc van dien voor ons ende onse naercommers - graven ende graveneden van Vlaenderen

tonderhouden ende observeren zonder daer jeghens niet te doene ofte te lydene ghedaen te worden - directelick noch indirectelick in eenighe manieren -

al zonder fraulde ofte argelist -
consenterende boven desen de voorseide coopers ofte de ghonen actie van hemlieden
hebbende te moghen vercoopen - verzetten ende over gheven dese voorseide rente alzo in
deele an zulcke personen alst hemlieden ghelieven zal tsy gheestelick of weerlick onse
ondersaten ofte andere van wat natie die ooc waren –
welcke vercoopynghe ofte belastynghe wy gheconfirmeert hebben ende confirmeren midts
desen - zonder dat alsulcke coopers van noode zal wesen daeromme breeder costen tedoene
omme nieuwe vriefven van ons te vercryghene ende tot meerder verzekethede vande
vorseide personen ofte de ghone actie van hemlieden hebbende, hebben wy gherenunchiert
ende renunchieren by desen onse jeghenwordighe letteren van alle keyserlicke ende
coninlike ende alle ander rechten die princen zouden moghen pretenderen -
ende van alle tghone datmen zoude moghen ofte willen allegueren in wederlegghinghe van
onse jeghenwordighe letteren ofte eenighe poincten van dien -
ende zonderlinghe vanden rechte zeggende dat generaele renunchiatie van gheender weerde
en es tenzy datter tot alle voorgae -
ontbieden daerover ende bevelen onse lieven ende ghetrauwen - die hoofden presidenten ende
lieden van onsen rade van staten - secreten ende financien - president ende lieden van onser
rekeninckamere te Ryssele ende alle andere onse rechteren - officieren ende onderstaten ofte
huerlieden stedehouderen dient annegaen zal
dat zy van deze onse jeghenwordighe vercoopinghe - transport - ypotheque ende obligatie up
de conditien ende manieren voorschreven doen laten ende ghedooghen de voornoemde
personen ofte den ghonen van hemlieden actie hebbende -
de voorseide jaerlixsche rekeninghe ter verificatie ende interinnementen van dese onse
jeghenwordighe letteren naer huerlieden voorme ende inhoudene te ontbieden -
voorts de voorseide van onser financien - dat zy by onse ontfanghere generael van
westvlaenderen - jeghenwordich ofte toecommende –
ende vanden penninghen van zynen ontfanct doen uplegghen ende betaelen de voorseide
personen ofte actie van hemlieden hebbende –
de voorseide jaerlicxsche rente van hondert eenentneghentich ponden vyf schellingen
vorseide munte ten voorseide termyne -
emmers binnen eender maendt ofte zes weken naer tverschynene van elcke termyn -
zoo voorseid es - den welcken onsen ontfanghere ghenerael van Westvlaenderen wy
insghelycx bevelen tselve alsoo te doene -
midts overbrynghende dese onse letteen - vidimus ofte copie autenticq van dien voor eens
ende deerste reyse ende zoo dicwils alst van noode wwesen zal behoorlick quytansie vande
boven ghenomde personen ofte actie van hemlieden hebbende -
ende ter aflossynghe vande voorseide rente dese jeghenwordighe om tonser ontlastinghe
ghecasseert te wordene -
wy willen al tghone dies ter voorseide cause betaelt zal wesen ghepasseert ende gheleden zy
int vutgheven vande rekenynghe ende afghecort vanden ontfanct van onsen voorseide
ontfanghere generael van westvlaendeen jeghenwordich ofte toecommende byde voornoemde
van onse rekenynghecameren te Ryssele –
den welcken wy insghelycx bevelen tselve al zoo te doene zonder eenighe zwaricheyt want
ons al zoo belieft –
niet jeghenstaende eenighe oordonnantien - restrictien - bevelen - eeden ende alle andere
zaken te contrarie - de welcke hoewel die alhier int langhe niet gheinsereert en zyn - wy
willen nochtans die ghehouden te worden al of dezelve hier int langhe verhaelt -
ghespecifieert ende gheinsereert stonde ende
dat die in deze zake niet schadelic nochte hinderlicken zullen moghen zyn –
noch dien aengaende eenich cracht hebben in eenighe manieren des toorconden -

zoo hebben wy onsen zeghele hier an doen hanghen
Ghegheven in onze stadt van Burssele den laetsten dach van decembre anno xvc drienvyftich
van onse keyserrycke 't xxxiiij -
ende van onse rycken van Castillen ende andere 't xxxviij

